

Suomen Sosiaalifoorumi,
Helsinki, 21.4.2012

Hyvä työ, mitä se on?

erkki.laukkanen@sak.fi

Työn laadun lyhyt historia

- EU:n työllisyyspolitiikka, 1997
 - ei erityistä mainintaa työn laadusta
- ILO:n kelvollisen työn ohjelma, 1999
 - tästä keskustelu alkoi
- EU:n Lissabonin huippukokous, 2000
 - ”enemmän ja parempia työpaikkoja ja vahvempi sosiaalinen koheesio vuoteen 2010 mennessä”
- Sittemmin ”enemmän ja parempia työpaikkoja” on sisältynyt lähes kaikkiin EU:n ulostuloihin.
- Se on keskeisellä paikalla sekä joustoturvassa (2007) että EU2020-strategiassa (2010)
- Käytännössä laatu on kuitenkin jäänyt määrän jalkoihin.

Johtopäätös vuodelta 2009

“Vaikka työpaikkojen laatu nostettiin pöydälle Eurooppa-neuvoston kokouksissa Lissabonissa, Nizzassa ja Tukholmassa, ja siitä tuli merkityksellinen työllisyyspolitiikan ulottuvuus Laakenissa, tuloksena ei ole ollut mitään todellista kehitystä tai käytännöllisiä sovelluksia EU:n työllisyysstrategian sisällä. Tämä on ristiriidassa julkilausumiemme tavoitteiden kanssa.”

Lähde: Indicators of job quality in the European union, Policy Department Economic and Scientific Policy, European Parliament, 2009.

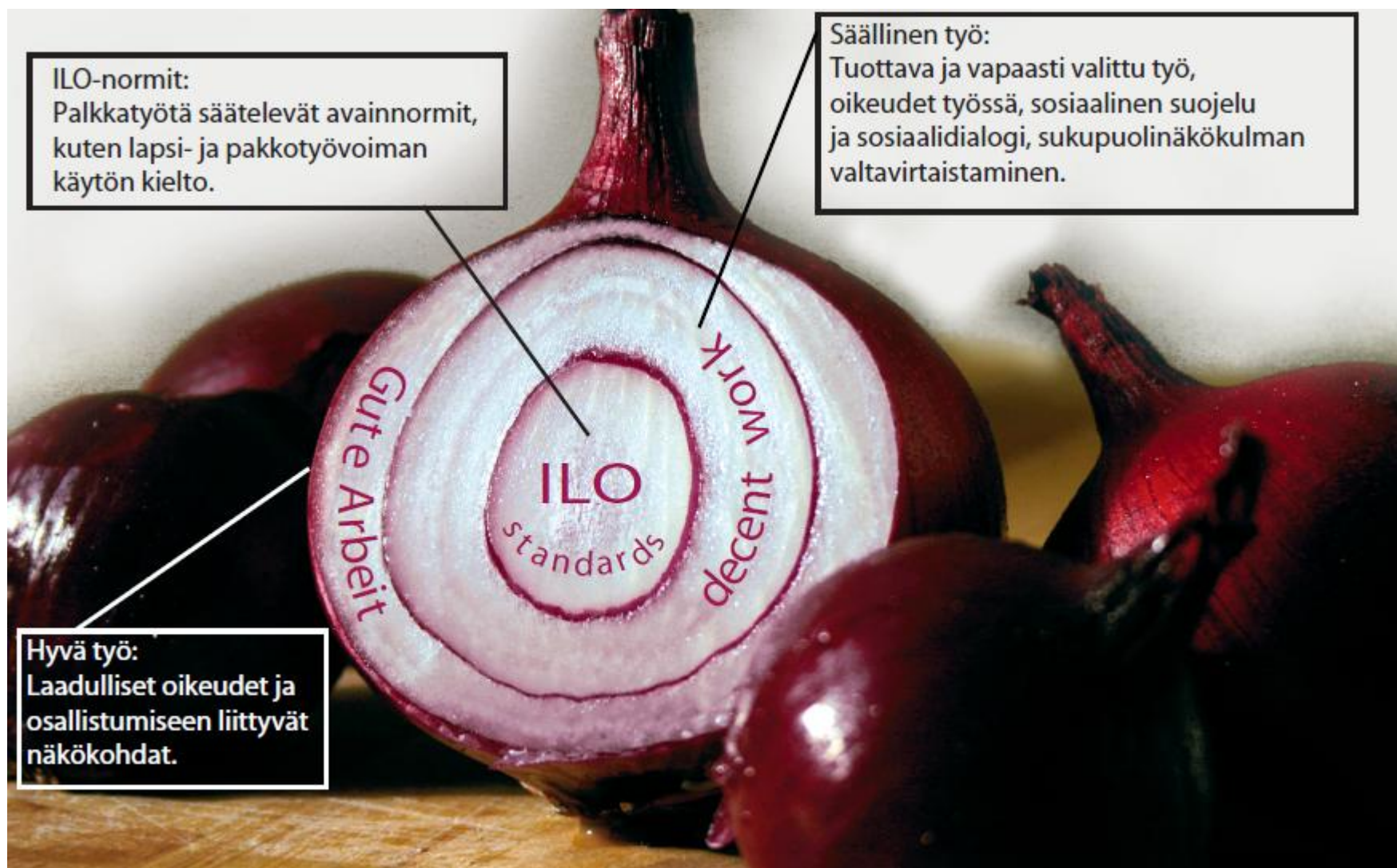
Laatukeskustelu Suomessa

- Tuottaa ristiriitaisia kuvauksia työelämän laadusta ja siihen vaikuttavista tekijöistä.
 - Yhden näkemyksen mukaan suomalainen työelämä on huonontunut (Siltala, 2004, 2007).
 - Toisen näkemyksen mukaan ei ole, pikemminkin päinvastoin (EK, 2010; Alasoini, 2010).
- ”Kaikki hyvin” päätelmäänsä EK ja EVA ovat perustelleet työ- ja elinkeinoministeriön työolobarometrissa johdetulla kouluarvosanalla, joka vuosina 2005 – 2010 on ollut noin 8.
 - Arvosana koostuu lähinnä kelpollista työtä kuvaavista asioista.
 - Työn laatuun vaikuttavia tekijöitä ei ole tutkittu, mutta niiden oletetaan nousevan työmarkkinajoustoista.
 - Siksi työn laatu on jäänyt määrän jalkoihin myös Suomessa.

Oppia Saksasta

- Gute Arbeit oli ay-liikkeen vastaus Gerhard Schröderin ”puna-vihreän” hallituksen päättämille Hartz-reformeille 2003 - 2005, jotka
 - romuttivat perinteisen, kirjallisuudesta tutun Saksan mallin,
 - suosivat paikallista sopimista toimialakohtaisten toimialakohtaisen sopimisen kustannuksella, ja
 - johtivat matalapalkkatyön yleistymiseen.
- Hyvä Työ, Gute Arbeit
 - on enemmän kuin kelvollinen / säällinen työ
 - painottaa työntekijöiden osallistumisoikeuksia ja vaikutusmahdollisuuksia työssä
 - on mitattava, 15 osatekijään perustuva kokonaisuus, joka mahdollistaa myös kehityksen suuntaa koskevan keskustelun.

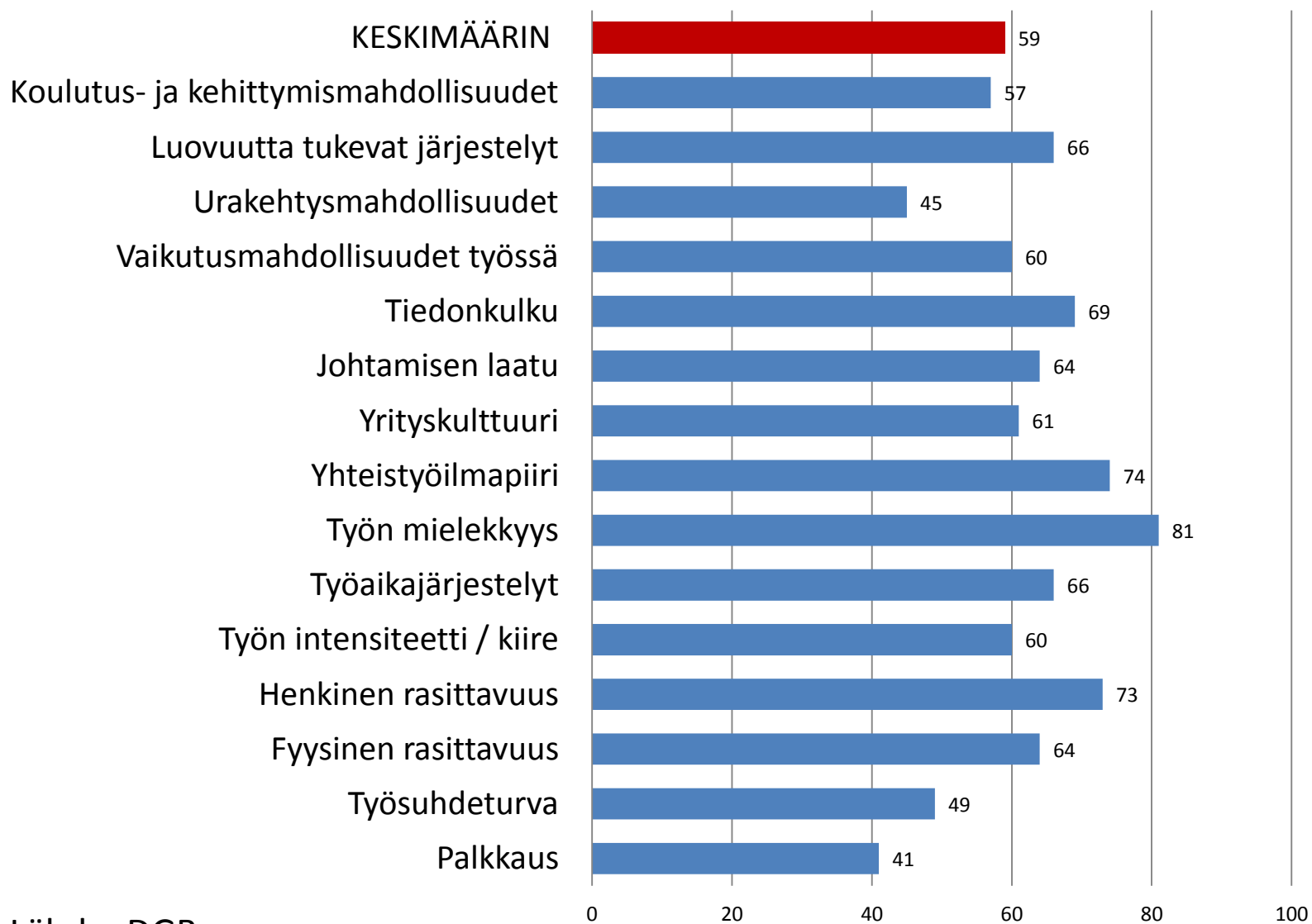
Työn laadun puuttuva kerros

Lähde: DGB

Hyvä työ –mittari Saksassa vuonna 2010

alle 50 = huono työ, 50-80 = keskinkertainen työ, yli 80 = hyvä työ

Lähde: DGB

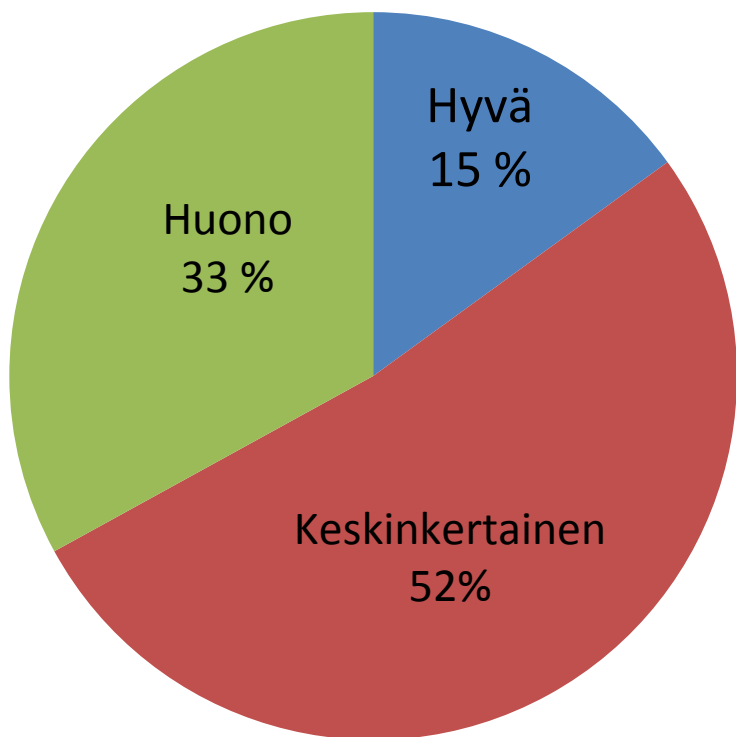
Mitä tästä päättelemme?

- Työn mielekkyyttä ei Saksassa koeta yleiseksi ongelmaksi.
- Mutta selviä ongelmia urakehityksessä, palkkauksessa ja työsuhdeturvassa
 - Näitä tekijöitä kelvollisen työn mittarit eivät sisällä.
- Myös koulutus- ja kehittymismahdollisuudet ovat ongelma.
 - Ne jakautuvat kuitenkin hyvin epätasaisesti, ja
 - koulutukselta odotetaan ”ihmeitä”.
- Muita mahdollisia ansoja
 - Kiireestä kärsivien ”vaikutusharha”
 - Tulokseen sitoutuminen ja sairaana työskentely
 - Ammatin sisäiset normit, ammattiyhteisö ja pitkän aikavälin kehitys.

Hyvä työ Suomessa ja Saksassa

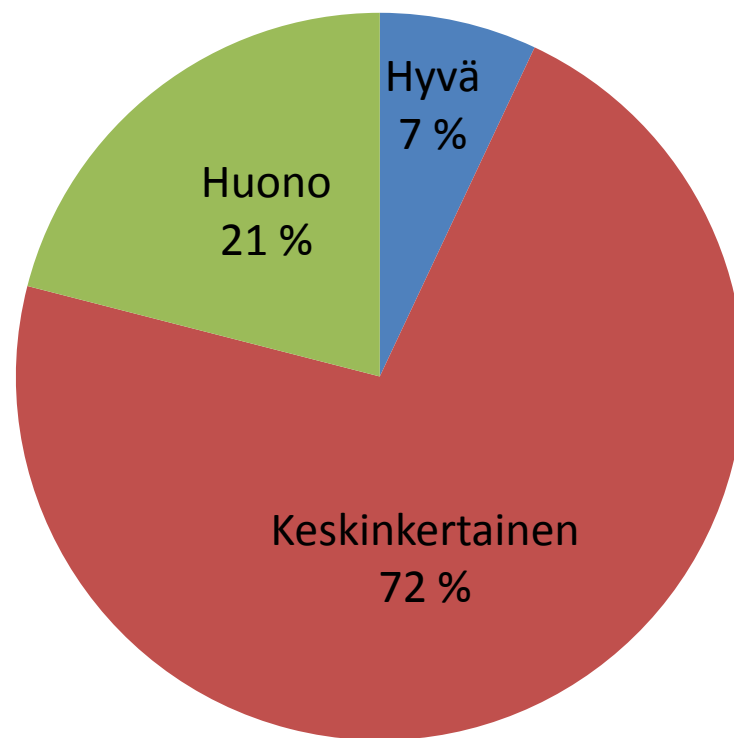
Hyvin erilaisiin aineistoihin perustuva hyvin alustava vertailu

Saksa 2010

Lähde: DGB

Suomi 2005-2010

Lähde: Erkki Laukkanen, tulossa

Omat päätelmäni

- Määrälliset, lyhyen aikavälin tulostavoitteet ohjaavat meitä harhaan. Ne on haastettava laadulla.
- Kelvollinen työ ei meitä tästä harhasta vapauta. Kelvollinen työ on määrän jatketta.
- Toimintaraamiksi on nostettava Hyvä Työ, joka
 - on lyhyen aikavälin tulostavoitteista riippumaton asia,
 - tuo työn laadun työllisyyspolitiikan keskiöön,
 - palauttaa myötämääräämisoikeuden ja työpaikkademokratian työelämäkeskusteluun, ja
 - tekee ammattiyhdistyksestä kollektiivisen hyveen.
- Tällaisen raamin ay-liike tarvitsee työmarkkinoiden ”uudelleenstrukturoida” koskevassa toiminnassa.

Tänks!